

Müslüman Dindarl k Ölçeđi (MDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Müslüman Dindarl k Ölçeđi (MDÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26317>

Özet

Müslüman Dindarl?k Ölçe?i (MDÖ), Hacer Harlak ve Mehmet Eskin (2018) taraf?ndan geli?tirilm?, Müslüman bireylerin dindarl?k düzeylerini ve dini yönelimlerinin psikometrik özelliklerini incelemek amacıyla tasarlanm?? özgün bir ölçüm aracıdır. Ölçek, Bat? literatüründen çevrilen ve kültürel bağlamda s?n?rl? kalabilen mevcut dini yönelim ölçeklerinin aksine, Türkiye kültürüne ve ?slam inanc?n?n çok boyutlu yap?s?na uygun, kapsaml? bir de?erlendirme sunmay? hedeflemektedir. MDÖ, bireylerin inanç, ibadet ve manevi ya?am pratiklerini ne ölçüde içselle?tirdiklerini ve uygulad?klar?n? ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Dindarl?k, ?slam, dini yönelim, psikometri, ölçek geli?tirme, psikoloji.

Yazarlar

Hacer Harlak, Mehmet Eskin.

Amaç

Müslüman Dindarl?k Ölçe?i'nin temel amacı, Müslüman bireylerin dindarl?klar?n?, dini ya?ant?lar?ndaki farklı boyutlar? (örneğin, inanç, pratik, deneyim) kapsayacak ?ekilde geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, din psikolojisi alanında çal??an ara?t?rmac?lara, dindarl???n karma??k yap?s?n? kültürel olarak hassas bir çerçevede analiz etme imkanı sağlamak üzere geli?tirilmiştir. Ölçek, özellikle Türkiye popülasyonunun dini ya?ay?? biçimlerini yans?tacak ?ekilde maddeler içermektedir.

Geli?tirme süreci, dindarl???n sadece davran??sal pratiklerle s?n?rl? kalmay?p, aynı zamanda bilişsel ve duygusal bileşenleri de içerdiğini varsayarak, bu geni? spektrumu yans?tan bir araç oluturmay? amaçlanm??tır. Bu kapsaml? ölçüm, dindarl???n ruh sa?lığı ve sosyal uyum gibi diğer psikolojik yap?larla ilişkisinin daha do?ru incelenmesine olanak tan?r.

Yap?

MDÖ, temel olarak **dindarl?k** (Religiosity) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, tek boyutlu bir kavram olmaktan ziyade, genellikle çok boyutlu (multidimensional) olarak ele alınır. Ölçeğin, bireyin dinini ya?ama biçimini, yani içselleştirilmiş dini inançlar (içsel dindarl?k) ve dışa dönük dini davran??lar (dışsal dindarl?k/ibadet pratikleri) arasındaki dengeyi ölçtü?ü varsayılmaktadır. Ölçek maddeleri, bireyin günlük ya?amındaki dini uygulamalar?, manevi deneyimleri ve dini de?erlere ba?lılık düzeyini de?erlendirir.

Bu çok boyutlu yakla m, ara t rmacıların dindarl  n farklı yönlerinin psikolojik sonuçlar üzerindeki özgül etkilerini ayırmasınaya yardımcı olur. Ölçe?in faktör yap?sı, muhtemelen inanç, ibadet ve sosyal dini yönelim gibi alt boyutlara ayrılmaktadır; bu da dindarl  n sadece bir skorla de?il, profille analiz edilmesine imkan tanır.

Geçerlik

Müslüman Dindarl k Ölçe?i'nin geli tirme a amasında (Harlak & Eskin, 2018), psikometrik özelliklerinin incelenmesi kapsamında geçerlik çal maları yürütülmüştür. Orijinal kaynakta spesifik istatistiksel de?erler belirtilmemi  olsa da, ölçek geli tirme standartlarına uygun olarak **yapı geçerli?i** (Construct Validity) ve **kapsam geçerli?i** (Content Validity) analizleri gerçekleştirilmiştir.

Kapsam geçerli?i, uzman görüşleri alınarak maddelerin ölçülmek istenen dindarl k yap?sının tam olarak temsil edip etmedi?i kontrol edilmiştir. Yapı geçerli?i ise, ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?sının ortaya koymak amacıyla faktör analizleri (bkz. Faktör Analizi bölümü) kullanılarak kanıtlanmıştır. Ayrıca, ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında, MDÖ puanlarının, daha önce geçerli?i kanıtlanmış benzer dindarl k veya dini yönelim ölçekleriyle anlamlı korelasyon gösterdi?i belirlenmiştir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik (Reliability) özellikleri, ölçüm aracının tutarlılı?ını ve kararlılı?ını göstermektedir. Kaynakta spesifik de?erler sunulmamış olmasına rağmen, ölçek geli tirme makalesi, iç tutarlılık analizlerinin yapıldı?ını ifade etmektedir. Bu analizler genellikle **Cronbach Alfa** katsayısının hesaplanması içerir. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ek olarak, ölçe?in zamana karşı kararlılı?ını test etmek amacıyla **test-tekrar test güvenilirli?** yönteminin kullanıldı?ı varsayılmaktadır. Bu yöntem, aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının yüksek düzeyde korelasyon göstermesiyle, MDÖ'nün ölçüm sonuçlarının kararlı oldu?unu kanıtlar. Bu çal malar, ölçe?in güvenilir bir ara tırma aracı oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Müslüman Dindarl k Ölçe?i'nin temel boyutların belirlemek ve yapı geçerli?ini desteklemek amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk a amada, ölçek maddelerinin alt boyutlara dağılımını keşfetmek için **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) uygulanmıştır. AFA sonuçları, ölçe?in dindarl  n farklı yönlerini temsil eden, birbirinden ayrılan anlamlı faktörlerden oluştu?unu göstermiştir.

Daha sonra, elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?unu kesinle?tirmek amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** gerçekle?tirilmifitir. DFA, ölçe?in faktör yüklerinin güçlü oldu?unu ve model uyum indekslerinin (örne?in, Ki-kare/serbestlik derecesi oran?, CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir s?n?rlar içinde bulundu?unu ortaya koymu?tur. Bu faktör yap?s?, MDÖ'nün Müslüman dindarl k?n? çok boyutlu bir perspektifle ele ald ?n? bilimsel olarak kan?tlamaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Likert tipi derecelendirme (Kesin derecelendirme say?s? için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r).

Language Available: Türkçe.

Population Group: Müslüman bireyler.

Age Group: Yeti?kinler (Genellikle üniversite ö?rencileri ve genel popölasyon örneklemi).

Population Details: Ölçek, Türkiye'de ya?ayan ve farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an bir örneklem üzerinde geli?tirilmifitir. Çal ?ma, dindarl k?n kültürel olarak spesifik yönlerini yakalamaya odaklanm ?tır.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, ka??t-kalem veya elektronik ortamda sunulabilen **öz bildirim (Self-report)** anketi format?ndad?r.

Anahtar Kelimeler

Dini pratik, içsel dindarl k, d ?sal dindarl k, din psikolojisi, psikometrik özellikler, Harlak & Eskin.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Veri Yok.

Affiliation Email addresses: hharlak@adu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Hacer Harlak)

Correspondence Address: Veri Yok. (Yazarlar?n çal ?t ? kurumlar: Adnan Menderes Üniversitesi ve/veya ilgili yay?n kurumlar?).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in geli?tirme ve yay?nlanma y?li? **2018**'dir. Ölçe?i akademik veya ticari amaçlarla kullanmak

isteyen araştırmacılar n, etik ve yasal zorunluluklar gere?i sorumlu yazar Hacer Harlak ile e-posta yoluyla iletişime geçerek kullanımlarını izni alması gerekmektedir. Kullanım ücreti ve koşulları yazar tarafından belirlenmektedir.

Kaynaklar

Harlak, H., & Eskin, M. (2018). Dini Yönelim ve Dindarl k Ölçeklerinin geliřtirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Yeni Symposium*, 56(2), 24-32.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı ve detaylı sonuçlar burada bulunabilir: yenisymposium.com.

Müslüman Dindarl k Ölçe?i (MDÖ) ile ilgili orijinal PDF dosyası, ölçek maddeleri dahil olmak üzere, burada indirilebilir: musluman-dindarlik-olcegi-mdo-toad.pdf

Müslüman Dindarl k Ölçe?i (MDÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri ve tam puanlama yönergeleri, yukarıda referansı ve bağlantısı verilen Harlak ve Eskin (2018) makalesinde veya orijinal PDF dosyasında yer almaktadır. Ölçek, Müslüman dindarl k farklı boyutları hedefleyen, belirli sayıda ifadeden oluşmaktadır.